

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

24 oktober 2005

BELEIDSBRIEF

Inburgering

Beleidsprioriteiten 2005-2006

ingediend door de heer Marino Keulen,
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

INHOUD

	Blz.
Woord vooraf	3
1. Een aangepast en efficiënt inburgeringsbeleid	4
1.1. Naar een aangepast decreet.....	4
1.1.1. De doelgroep van het inburgeringsbeleid.....	4
1.1.2. Naar een effectieve sanctionering	5
1.1.3. Minderjarige anderstalige nieuwkomers	5
1.2. Maatschappelijke oriëntatie: gedeelde waarden en normen.....	6
1.3. Het onthaalbureau als spil van het inburgeringstraject.....	7
1.4. De samenwerking tussen de Onthaalbureaus, de Huizen van het Nederlands en de VDAB ..	8
1.5. De Huizen van het Nederlands – NT2	9
1.6. De informerings- en doorverwijzingstaak van de gemeente.....	9
1.7. Het secundaire traject	10
1.8. Het inburgeringsbeleid in Brussel.....	10
2. Het managen van diversiteit	10
2.1. Actief burgerschap: participatie en emancipatie.....	11
2.2. Naar een geactualiseerd “strategisch plan minderhedenbeleid”	11
2.3. Een betere afstemming van de bestaande regelgeving.....	12
2.4. Het versterken van de sociale cohesie en het bestrijden en voorkomen van overlast	13
2.4.1. Versterken van de sociale cohesie.....	13
2.4.2. Het leefbaar samenleven in diversiteit: een verantwoordelijkheid van éénieder	15
2.5. Empowerment	15
2.6. De trekkende bevolkingsgroepen	16
2.7. Het beleid ten aanzien van mensen zonder wettig verblijfsstatuut	16
3. Het samenleven in diversiteit.....	17
3.1. Onderwijs.....	17
3.2. Tewerkstelling en ondernemen	18
3.3. Welzijn	18
4. De samenwerking met andere beleidsniveaus	19
4.1. De federale overheid.....	19
4.2. Internationaal	19
Bijlage: overzicht resoluties en moties in het parlementaire jaar 2004-2005	21

Woord vooraf

2006 wordt het jaar waarin het nieuwe inburgeringsbeleid op kruissnelheid komt. Het nieuwe werkjaar laat ons toe om verder te gaan in de richting die we zijn ingeslagen. Sinds de vorming van deze regering, heb ik steeds benadrukt dat het samenleven in diversiteit slechts kan slagen wanneer elke Vlaming zijn/haar verantwoordelijkheid opneemt. Iedereen, ongeacht herkomst of achtergrond, dient mee te werken aan één samenleving waar individuen met diverse achtergronden “met en door elkaar” kunnen leven. Het beleid inzake samenleven in diversiteit is dus ook een dwingende uitnodiging aan éénieder om mee te werken aan iets dat ons allen aanbelangt.

Tijdens het nieuwe werkjaar moeten de genomen beleidskeuzes en aangepaste regelgeving ervoor zorgen dat zowel de bestuurlijke overheden als de “oude” en “nieuwe” Vlamingen over de nodige instrumenten beschikken om een actieve rol in de samenleving te kunnen opnemen. Het inburgeringsbeleid moet een krachtige impuls vormen voor een “actief en gedeeld burgerschap” en gestoeld op het blijvend wijzen bij éénieder op zijn/haar plicht om de waarden en normen van onze democratische rechtstaat te respecteren en mee uit te dragen. Tegelijkertijd moeten we elke Vlaming stimuleren om actief aan deze samenleving te participeren.

De principes van het “samenleven in diversiteit” wil ik in 2006 vertaald zien in zowel het inburgeringsbeleid als het diversiteitsbeleid. Het inburgeringsbeleid moet “inburgeraars” bewust maken van de rechten en plichten van onze democratische rechtsstaat. Tegelijkertijd dient een inburgeringstraject de inburgeraar de nodige kennis en attitudes mee te geven om zelf ten volle zijn actieve en gedeelde burgerschap te kunnen invullen en vorm te kunnen geven.

Daarop aansluitend dient het diversiteitsbeleid uit te groeien tot een middel om de sociale cohesie binnen de Vlaamse samenleving te versterken. We staan allen, zowel oude als nieuwe Vlamingen, voor de uitdaging om met en door elkaar te leven in plaats van naast elkaar. Hierbij is het stimuleren van de participatie en emancipatie van éénieder van groot belang.

Marino Keulen,
Vlaams minister van Inburgering

1. Een aangepast en efficiënt inburgeringsbeleid

Het inburgeringsbeleid is een belangrijke hefboom om het leefbaar samenleven in diversiteit mee gestalte te geven. Het volgen van een inburgeringstraject biedt de “inburgeraar” een eerste opstap naar een actief burgerschap. Het verschaft cursisten kennis en vaardigheden die hun individuele zelfredzaamheid verhogen en maakt hen bewust van de waarden en normen waarop deze samenleving gestoeld is. Het is een kans die we als samenleving aan nieuwe Vlamingen dienen te geven. Tegelijkertijd moet dit een signaal zijn dat zich inburgeren geen vrijblijvend gegeven is. Deze uitgangspunten moeten dan ook aan de basis liggen van een aangepast en efficiënter inburgeringsdecreet en –beleid.

1.1 Naar een aangepast decreet

Sinds mijn aantreden als minister bevoegd voor Inburgering benadruk ik dat de eisen die we aan nieuwkomers en oudkomers stellen, scherper moeten. Dit moet dan ook zijn weerslag vinden in het inburgeringsdecreet. Ik voel me daarbij gesteund en gesterkt door de reacties vanuit het Vlaams Parlement op mijn beleidsnota Inburgering.

1.1.1 De doelgroep van het inburgeringsbeleid

Een eerste vertaling van deze consensus is een duidelijke afbakening van de doelgroep van het inburgeringsbeleid. Idealiter dienen zoveel mogelijk nieuwkomers die zich permanent legaal in Vlaanderen komen vestigen tot de verplichte doelgroep van het inburgeringsbeleid te behoren. Daarbij willen we vooral de categorie van volgmigranten, die naast hun eigen inburgering ook de integratie van verschillende generaties beïnvloeden, zoveel mogelijk vatten.

Toch is het volgen van een inburgeringstraject niet de enige manier tot integratie in de Vlaamse samenleving. Ook werken is een ideale manier hiertoe: door het hebben van werk worden iemands capaciteiten verder ontwikkeld, ontwikkelt men een sociaal netwerk, wordt de zelfredzaamheid gestimuleerd en levert men tegelijkertijd een actieve bijdrage aan de samenleving. Om die reden zal ik dan ook voorstellen dat arbeidsmigranten en andere doelgroepen, die een inkomen uit arbeid genereren, worden vrijgesteld van de plicht om een inburgeringstraject te volgen. Bovendien mag een verplichting de deelname aan de arbeidsmarkt niet belemmeren of in de weg staan. Uiteraard behouden zij hun recht tot het volgen van een inburgeringstraject en zullen zij blijvend gestimuleerd worden om dit te doen.

Een andere categorie die vrijgesteld wordt van de plicht tot inburgering is die van de ontvankelijk verklaarde asielzoekers. Een groot deel van hen zal zich uiteindelijk niet permanent (legaal) in ons land vestigen. Dit maakt het moeilijk om hen als een prioritaire groep te behandelen. Niettemin behouden zij hun recht op het volgen van een inburgeringstraject. Voorzover zij als ontvankelijk verklaarde asielzoeker geen gebruik hebben gemaakt van dit recht, vallen zij ingeval van erkenning als (politiek) vluchteling alsnog onder de verplichting.

Naast nieuwkomers moeten we ook bepaalde oudkomers een betere opstap tot een volwaardige deelname aan de Vlaamse samenleving aanbieden. Allereerst dienen we mensen van vreemde herkomst die ons onderwijs niet gevolgd hebben, onze taal niet spreken, niet

werken en beroep doen op een vervangingsinkomen, te “(her)activeren”. Maar een beleid moet zeker ook vooruitzien: Nederlandsonkundige oudkomers met schoolgaande kinderen moeten we die kennis en attitudes bijbrengen waardoor ze hun kinderen dezelfde kansen kunnen bieden als hun (autochtone) leeftijdsgenoten.

Daarnaast vind ik het van cruciaal belang dat personen die in Vlaanderen een religieuze of levensbeschouwelijke functie (komen) uitoefenen, inzicht hebben in de principes van ons samenlevingsmodel. Bedienaars van erediensten hebben een maatschappelijke voorbeeld- en aanspreekfunctie. Zij dienen die rol dan ook op te nemen in het streven naar een verdraagzaam en harmonieus samenleven in diversiteit. Voor bedienaars van erediensten zal er in een aangepast en verplicht inburgeringsprogramma worden voorzien, ook bij tijdelijk verblijf en/of wanneer men aan het werk zou zijn.

De aanpassing van de doelgroep van het inburgeringsbeleid zal geschieden via een aanpassing van het huidige inburgeringsdecreet. Dit is echter niet iets waar licht mag worden overgegaan. Het onderzoek naar deze aanpassing is reeds een jaar aan de gang. Met het aangepaste decreet wens ik in 2006 tot een welomlijnde doelgroep te komen, die ons toelaat de uitdagingen van het beleid inzake samenleven in diversiteit nog beter aan te gaan.

1.1.2 Naar een effectieve sanctionering

Een dwingende uitnodiging naar “inburgeraars” om zich in te burgeren impliceert dat de verplichting hard moet kunnen worden gemaakt. Het huidige decreet voorziet reeds in sanctionering van nieuwkomers die niet aan hun verplichting voldoen. Toch blijkt dit huidige systeem van penale boetes onvoldoende effectief om er een krachtadig instrument van te maken.

Het systeem van administratieve sancties biedt de overheid de mogelijkheid om korter op de bal te spelen. Een effectieve sanctionering stimuleert inburgeraars om hun plicht op te nemen en is een signaal dat de vrijblijvendheid van het inburgeringsbeleid tot het verleden behoort. De overschakeling naar administratieve boetes zal daarom in de nieuwe regelgeving zijn weerslag vinden. Hierbij is het belangrijk te beklemtonen dat inburgering een emancipatieverhaal is en geen verhaal van sanctionering.

1.1.3 Minderjarige anderstalige nieuwkomers

Tot de doelgroep van inburgering behoren ook de minderjarige anderstalige nieuwkomers. In het licht van de geplande aanpassingen aan het inburgeringsdecreet, heb ik de pilootprojecten van de onthaalbureaus van de steden Antwerpen en Gent en de provincie West-Vlaanderen met een jaar verlengd. De resultaten van de praktijkervaring en de opgedane kennis met betrekking tot het onthaal en de begeleiding van minderjarige anderstalige nieuwkomers in de pilootregio's wil ik meenemen in het aangepaste decreet. Zo is nu al duidelijk dat het onthaal van minderjarige anderstalige nieuwkomers in een stad qua omvang, aanpak en doelgroepenkenmerken moeilijk vergelijkbaar is met de minderjarigenwerking op provinciaal niveau.

Belangrijkste pijler voor de integratie van minderjarige anderstalige nieuwkomers blijft een goed onthaalonderwijs. Het regeerakkoord voorziet daarom in een uitbreiding van het onthaalonderwijs, zowel naar doelgroep als naar aanbod.

Kerntaak van alle onthaalbureaus wordt de toeleiding van de minderjarige anderstalige nieuwkomers naar het onthaalonderwijs en indien nodig, naar gezondheids- en welzijnsvoorzieningen. Om onduidelijkheid over de bevoegdheden ten aanzien van minderjarige anderstalige nieuwkomers op het terrein te voorkomen en om een betere afstemming tussen de bestaande voorzieningen te bewerkstelligen, heb ik met de Vlaamse minister van Onderwijs een afsprakenprotocol afgesloten. Op basis hiervan zal worden beoogd om enerzijds het recht op (onthaal)onderwijs van alle minderjarige anderstalige nieuwkomers te verzekeren en op te volgen via informatie-uitwisseling en regelmatig overleg en anderzijds de categoriale aanpak van deze groep jongeren zo beperkt mogelijk te houden door hen binnen de 60 schooldagen toe te leiden naar en toegang te verlenen tot de reguliere voorzieningen op het vlak van onderwijs, welzijn en gezondheid.

1.2 Maatschappelijke oriëntatie: gedeelde waarden en normen

Als minister van Inburgering wil ik erover waken dat inburgering niet verengd wordt tot het louter aanleren van onze taal. Communiceren, elkaar begrijpen en vooral met elkaar leven, vergt veel meer. Cultuur en herkomst kleuren heel sterk de manier waarop we met elkaar omgaan.

Daarom is het uiterst belangrijk dat we nieuwkomers laten kennismaken met het reilen en zeilen van de Vlaamse samenleving. Daarbij wil ik de principes, die aan de basis liggen van onze rechtstaat, beklemtoond zien. Het respecteren van diversiteit, de gelijkwaardigheid van alle mensen, de scheiding tussen kerk en staat (religie en overheid), de vrijheid van meningsuiting, ..., zijn fundamentele waarden die iedereen dient te respecteren en waaraan niet kan worden getornd.

Zoals ik eerder heb gesteld, liggen deze waarden aan de basis voor een geslaagd samenleven in diversiteit. Daarom heb ik een “commissie ter invulling van de cursus maatschappelijke oriëntatie” in het leven geroepen. Deze commissie heeft als opdracht de gemeenschappelijke waarden en normen die de Vlaamse samenleving van vandaag schragen, te vertalen naar het lessenpakket maatschappelijke oriëntatie. De bevindingen en adviezen van de commissie zullen aan de basis liggen van een uniform handboek maatschappelijke oriëntatie, dat vanaf 2006 door alle onthaalbureaus zal worden gebruikt.

Dit handboek is ook het startschot voor een verdere professionalisering van de onthaalbureaus. Die onthaalbureaus beschikken reeds over heel wat expertise en ervaring terzake en trachten elkaar daarin nog verder te stimuleren. Toch moeten een aangepaste regelgeving en betere richtlijnen, maatschappelijke oriëntatie een stap verder brengen. Naast de invulling van de lesinhoud, moeten vooral de docenten meesters in hun vak worden. In de aangepaste regelgeving zullen daarom de nodige kwaliteitsvereisten opgenomen worden ten aanzien van docenten en de cursussen die ze aanbieden.

Omdat ik maatschappelijke oriëntatie als een cruciaal onderdeel van het inburgeringstraject beschouw, wil ik het vormingspakket aan een ruimere doelgroep aanbieden. De vorige Vlaamse regering had ervoor geopteerd enkel laaggeschoolde nieuwkomers maatschappelijke

oriëntatie aan te bieden. Sinds kort heb ik echter voor de onthaalbureaus het licht op groen gezet om ook aan hogergeschoolden deze vorming aan te bieden.

Met de aanpassing van het decreet zal ook verder nagedacht worden over specifieke pakketten maatschappelijke oriëntatie voor ontvankelijk verklaarde asielzoekers, bedienaars van erediensten en oudkomers met schoolgaande kinderen.

1.3 Het onthaalbureau als spil van het inburgeringstraject

Zoals ik reeds gesteld heb, wil ik met het aangepaste inburgeringsbeleid een aantal verwachtingen ten aanzien van nieuwe Vlamingen scherper stellen. Hier tegenover, moet de overheid ook investeren in een goede begeleiding. Een professioneel, efficiënt en toereikend aanbod: cursussen en een aangepaste trajectbegeleiding zijn belangrijke vereisten om onze doelstellingen te bereiken.

Sinds de experimentele fase is de werking van de acht onthaalbureaus efficiënter geworden. Toch stelt de audit waartoe ik de Inspectie van Financiën heb verzocht, dat een verdere professionalisering van deze sector de grote uitdaging wordt voor 2006. De onthaalbureaus moeten hun middelen zodanig aanwenden dat ze snellere en betere resultaten kunnen voorleggen. Onthaalbureaus moeten hun proeftijd definitief achter zich laten en zich volledig ontpoppen tot de spil van het inburgeringsbeleid. Hierin zie ik een taak voor het Vlaams Minderhedencentrum dat bij zijn ondersteuning van de integratiesector al heeft aangetoond over expertise en knowhow te beschikken.

Als algemene vaststelling op basis van de audit kan gesteld worden dat de nood aan verdere professionalisering zich uit op verschillende terreinen: de trajectbegeleiding, het aanbod van cursussen maatschappelijke oriëntatie, de financiële rapportage, de administratieve opvolging van een inburgeringstraject, Het onthaalbureau zou zich meer moeten ontwikkelen als een bedrijf waarbij professioneel werken en kwaliteitsbewaking belangrijke uitgangspunten zijn. Hiervoor dient de administratie haar begeleidende, aansturende en controlerende rol meer ten volle op te nemen.

Wat betreft de vaststelling dat de onthaalbureaus omvangrijke vaste kosten hebben die niet rechtstreeks evolueren met het aantal nieuwkomers, zal ik er werk van maken om de bestaande vaste kosten te laten rationaliseren. Ook al te grote verschillen tussen de onthaalbureaus op het vlak van kostprijs per traject moeten worden weggewerkt, al zal er altijd een verschil bestaan tussen de stedelijke en provinciale aanpak.

Daarom heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om een vaste trajectprijs te bepalen met vaste en variabele kostprijselementen. Verder zal worden onderzocht welke ondersteuningsprocessen en bijsturing van de onthaalbureaus nodig zijn om de grootste verschillen tussen de onthaalbureaus weg te werken. Er zal ook een sterkere centrale aansturing plaatsvinden. Daarnaast zal het Vlaams Minderhedencentrum worden gevraagd om als ondersteunings- en kenniscentrum, de know-how die nu verspreid is over de onthaalbureaus, nog meer te bundelen.

Er zullen ook eenduidige richtlijnen worden opgesteld met betrekking tot wat een onthaalbureau mag en kan financieren en welke boekings- en afschrijvingsregels deze dienen te hanteren, zodat er een meer adequate en grotere financiële controle kan uitgeoefend worden door de administratie op o.a. de aanwending van subsidies.

Gezien de belangrijke informatie die een dergelijke audit van de onthaalbureaus met zich heeft meebracht, teneinde een efficiënter en budgettair verantwoord beleid te kunnen voeren, ben ik zinnens om tevens werk te maken van een doorlichting van de integratiesector in de loop van 2006.

1.4 De samenwerking tussen Onthaalbureaus, Huizen van het Nederlands en de VDAB

Nieuwe Vlamingen willen we heel wat kennis en vaardigheden meegeven die hen in staat moeten stellen aan de steeds sneller veranderende samenleving deel te nemen. Kennis van het Nederlands en het hebben van werk zijn evenzeer belangrijk om actief aan deze samenleving deel te kunnen nemen. Naast het onthaalbureau dat het inburgeringstraject “regisseert”, zijn er daarom ook andere organisaties die meewerken aan het verhogen van de zelfredzaamheid van “inburgeraars”.

Bij een samenwerkingsverband tussen verschillende partners komt er organisatorisch heel wat bij kijken. De verschillen binnen de doelgroep op basis van achtergrond, ervaring, diploma's, leervaardigheid, woonplaats, spreek- of contacttaal, mobiliteit,..., maken dat het organiseren van een inburgeringstraject heel wat met zich meebrengt. Maar willen we nieuwe Vlamingen zo vlug als mogelijk in de samenleving inzetten, dan moeten we ervoor zorgen dat de cursist zo snel en adequaat mogelijk begeleid wordt.

Hoewel de uitdaging nog groot is, kan ik toch stellen dat we een belangrijke vooruitgang hebben geboekt. Vooral de twee protocols inzake tewerkstelling en onderwijs die ik met mijn collega bevoegd voor Onderwijs en Tewerkstelling heb afgesloten, acht ik een belangrijke basis voor de verdere implementatie van het beleid. Het eerste protocol beoogt de naadloze aansluiting tussen het inburgerings- en inwerkingsbeleid, teneinde een goede afstemming en uitvoering te realiseren van de krachtlijnen zoals bepaald in het regeerakkoord en in de beleidsnota's Inburgering en Werk. Het tweede heeft tot doel een goede afstemming en informatie-uitwisseling te realiseren inzake het onthaalonderwijs, de organisatie, de coördinatie en het aanbod van Nederlands als Tweede Taal (NT2).

Op basis van deze protocols werden reeds concrete afspraken gemaakt en resultaten bekomen. Er werd onder andere gezorgd voor een betere en vlottere informatiedoorstroming voor wat betreft de regelmatige opvolging van de cursisten die niet met regelmaat de cursus NT2 gevolgd hebben. Daarnaast werkt mijn administratie samen met de administraties onderwijs en tewerkstelling aan het verder verfijnen van de elektronische uitwisseling van gegevens.

Het protocol inzake Onderwijs ligt ook aan de basis van het wegwerken van de wachtlijsten NT2 voor nieuwkomers (zie infra). Allereerst werd dit mogelijk gemaakt door onthaalbureaus opnieuw cursussen te laten inkopen. Verder werd overeengekomen om personen die tot de doelgroep van het inburgeringsbeleid behoren, prioriteit te geven bij het instappen in een cursus NT2.

Bij de toekenning van de bijkomende middelen NT2 werd vorig jaar als voorwaarde ingevoerd dat deze middelen prioritair dienen te worden aangewend voor anderstalige nieuwkomers die vallen onder de bepalingen van het inburgeringsbeleid. Binnen deze groep van nieuwkomers dient er nogmaals prioriteit te worden verleend aan nieuwkomers die verplicht zijn een inburgeringstraject te volgen. Deze maatregel maakt het mogelijk dat de

nieuwkomers, die met het onthaalbureau een inburgeringscontract hebben afgesloten, binnen de vooropgestelde termijnen kunnen instappen in een NT2-cursus.

1.5 De Huizen van het Nederlands – NT2

Op 1 juli 2005 is het decreet van 7 mei 2004 betreffende de Huizen van het Nederlands in werking getreden. Na een experimentele fase kent Vlaanderen nu acht decretaal verankerde Huizen van het Nederlands die instaan voor de organisatie en coördinatie van de intake, testing en doorverwijzing van kandidaat-cursisten NT2 enerzijds en de afstemming van het aanbod NT2 anderzijds.

Het organisatiemodel van de Huizen van het Nederlands werd afgestemd op dat van de onthaalbureaus en omvat bijgevolg een Huis van het Nederlands voor elke Vlaamse provincie en een huis van het Nederlands voor de steden Antwerpen, Gent en Brussel. De provinciaal georganiseerde Huizen van het Nederlands garanderen de realisatie van hun opdracht via een netwerk van antennes en loketten in het ganse werkingsgebied.

De afstemming van beide organisatiemodellen kadert in de verdere uitbouw van het geïntegreerde samenwerkingsverband tussen de onthaalbureaus, de Huizen van het Nederlands en de VDAB. Dit samenwerkingsverband is gericht op het optimaliseren van de dienstverlening ten aanzien van anderstalige nieuwkomers en dit via de realisatie van een één-loket-functie waar mogelijk.

Het uitvoeringsbesluit van 22 juli 2005 betreffende de Huizen van het Nederlands bepaalt dat de elektronische gegevensuitwisseling tussen de Huizen van het Nederlands en de betrokken partners een feit moet zijn vanaf 1 april 2006. Met het uitwerken van een dergelijke elektronische gegevensuitwisseling tussen een veelheid aan partners heeft de Vlaamse overheid zich een ambitieuze en complexe doelstelling voor ogen gesteld. Door de verschillende betrokken administraties werd hiervoor een stappenplan opgesteld.

In 2006 zal de werking van de Huizen van het Nederlands op basis van het decreet van 7 mei 2004 geconsolideerd worden en zullen de Huizen van het Nederlands, net zoals de onthaalbureaus, moeten blijven streven naar verdere professionalisering van de werking en deskundigheidsbevordering van hun personeelsleden.

Op basis van het protocol afgesloten met de Vlaamse Minister van Onderwijs zal ik in 2006 tevens aankaarten hoe een aangepast aanbod NT2 voor analfabeten en andersalfabeten kan worden voorzien.

1.6 De informerings- en doorverwijzingstaak van de gemeente

De gemeente staat als bestuur het dichtst bij de burger en heeft een belangrijke actieve rol te vervullen in het inburgeringsbeleid. De gemeente is vaak de eerste of een van de eerste officiële instanties waarmee de nieuwkomer te maken heeft.

Daarom vind ik het belangrijk om de gemeente in haar informerings- en doorverwijzingstaak verder te ondersteunen. Het voorbije jaar heeft mijn administratie al voorzien in aangepast informatiemateriaal voor de gemeenten en werden er zes informatiemomenten georganiseerd

voor gemeenteambtenaren. Er werd ook een contactdag “Managers van diversiteit” georganiseerd. Op deze contactdag stond ik met mandatarissen en beleidsmakers van 34 steden stil bij de opportuniteiten en knelpunten van het samenleven in diversiteit, teneinde de uitwisseling van ervaringen en beste praktijken te bewerkstelligen.

Omdat de aanpassing van het decreet belangrijke wijzigingen van de doelgroepafbakening met zich meebrengt, heeft dit een weerslag op het informeren en doorverwijzen van inburgeraars. Ook in 2006 zal mijn administratie de opdracht krijgen om de gemeenten daarbij verder te begeleiden en te ondersteunen.

1.7 Het secundaire traject

Met het primaire inburgeringstraject (maatschappelijke oriëntatie, NT2, loopbaanoriëntatie) willen we inburgeraars een belangrijke opstap aanbieden. Maar we moeten hen daarnaast of daarna nog de kans geven om hun talenten, ervaring en interesses optimaal te kunnen benutten. Met een secundair traject bieden we nieuwe Vlamingen de mogelijkheid om hun basiskennis van het Nederlands uit te diepen, om zich voor te bereiden op verdere studies, om een beroepsopleiding te volgen of om zich de nodige kennis eigen te maken om een eigen zaak op te starten.

In 2006 wil ik met de betrokken collega's uit de Vlaamse regering hiervoor de nodige protocols afsluiten, zodat onthaalbureaus en andere reguliere voorzieningen vlotter op elkaar afgestemd kunnen worden.

1.8 Het inburgeringsbeleid in Brussel

Het tweetalige karakter van onze hoofdstad leidt tot een andere invulling van het inburgeringsbeleid in Brussel. De vrije keuze in het al dan niet volgen van een inburgeringstraject die Brusselse inburgeraars hebben, vraagt dat we hen op een andere manier moeten sensibiliseren en stimuleren. Daarom wil ik in 2006 het overleg met alle actoren die betrokken zijn bij het inburgeringsbeleid in Brussel continueren. Dit overleg lijkt me het ideale vertrekpunt om voor Brusselse inburgeraars een voortraject te trachten te organiseren. Met dit voortraject kunnen zij dan reeds kennis maken met en overtuigd geraken van het Vlaamse aanbod.

2. Het managen van diversiteit

De diversiteit binnen onze samenleving is een gegeven dat ons heel wat opportuniteiten biedt maar ons ook voor grote uitdagingen stelt. Het is een onomkeerbaar feit dat we niet mogen negeren of er van uitgaan dat het zich vanzelf zal oplossen. Het diversiteitsbeleid moet toelaten het samenleven in diversiteit beter te beheren en beheersen. Diversiteit wordt hier vanuit de scope van inburgering en integratie bekeken. Meer bepaald gaat het over een samenleving waarin mensen van diverse herkomst samenleven.

2.1 Actief burgerschap: participatie en emancipatie

Onze samenleving biedt talrijke mogelijkheden aan éénieder om zich te kunnen ontplooien. Hierbij wil ik dan ook de wens uitdrukken, opdat elke burger hiervan actief gebruik zou maken. Ik ben er me echter van bewust dat we burgers, verenigingen en organisaties moeten sensibiliseren en stimuleren om hierin hun verantwoordelijkheid op te nemen.

Ik zie hierin voor de integratiesector (diversiteitsector) een rol weggelegd. In de nieuwe overeenkomsten met de integratiesector zal er nog meer dan vroeger nadruk liggen op het gedeeld burgerschap en zal de focus niet alleen op de allochtone burger of groep gericht zijn, maar op de gehele bevolking.

Dit wil ik tevens ondersteund zien door een adequate communicatieplanning door de provinciale integratiecentra in samenwerking met de integratiediensten binnen hun werkingsgebied. Informatie, communicatie en sensibilisering zijn immers belangrijk om het draagvlak voor het samenleven in diversiteit te verhogen en te versterken. De realisatie en uitwerking van zo'n communicatiebeleid zal een blijvend aandachtspunt zijn in de nieuwe overeenkomsten van zowel de integratiecentra als van de integratiediensten.

Wanneer we aan communicatie denken, is de link met de media snel gelegd. Ook hoe media bepaalde burgers portretteert, in beeld brengt of aan het woord laat, kleuren onze kijk op het samenleven in diversiteit. In dat kader voert het Forum voor Etnisch-Culturele Minderheden het project 'Trefmedia' uit dat allochtone burgers stimuleert om zelf actief aan de media te participeren door onder meer hun mening te uiten als individu en als burger van de Vlaamse samenleving over alledaagse onderwerpen.

Participatie en emancipatie kunnen worden verhinderd door taalproblemen die mensen beletten voldoende van dienst- en hulpverlening gebruik te maken. Het inschakelen van sociale tolken kan hiervoor een oplossing bieden. Vanuit Inburgering worden er middelen voorzien voor de subsidiëring van Baðbel, Vlaamse Tolken telefoon vzw, en voor de ondersteuning van de vrijwilligerswerking van het Sociaal Vertaalbureau van Brussel Onthaal vzw en voor het professionaliseren van het sociaal tolken in Vlaanderen. Deze financiële inspanningen zullen in 2006 gecontinueerd worden. Bovendien zullen de evoluties en beleidsvoorstellen van de federale overheid m.b.t. het sociaal tolken verder op de voet gevolgd worden waarbij het afsluiten van een samenwerkingsakkoord over de sociale tolkdienstverlening tot de mogelijkheden kan behoren.

2.2 Naar een geactualiseerd "strategisch plan minderhedenbeleid"

De zoektocht naar het samenleven in diversiteit, naar nieuwe vormen van sociale cohesie en naar de rol en impact van de overheid hierbij, is volop aan de gang. Aan de Interdepartementale Commissie Etnisch-Culturele Minderheden (ICEM), de coördinerende commissie voor het Vlaamse minderhedenbeleid, is opdracht gegeven om het strategisch plan minderhedenbeleid 2004-2010 dat de vorige Vlaamse regering goedkeurde, te actualiseren conform het regeerakkoord 2004-2009 en de respectievelijke beleidsnota's. Het nieuwe plan dient concrete voorstellen te bevatten over de wijze waarop de Vlaamse overheid haar rol van manager van diversiteit kan opnemen. Hiermee samenhangend zullen ook de aspecten participatie en emancipatie geactualiseerd en geconcretiseerd worden.

2.3 Een betere afstemming van de bestaande regelgeving

Het voeren van een doeltreffend inburgerings- en diversiteitsbeleid wordt mede geconditioneerd door de beleidsondersteunende structuren waarover men beschikt. Op dit moment wordt het beleid inzake samenleven in diversiteit aangestuurd door drie decreten: het minderhedendecreet, het inburgeringsdecreet en het decreet betreffende de Huizen van het Nederlands. Deze decreten zijn echter elk tot stand gekomen vanuit een specifieke logica en met elk eigen voorzieningen. Om de efficiëntie van het te voeren beleid te waarborgen, zal ik laten onderzoeken hoe de vermelde decreten en voorzieningen beter op elkaar afgestemd kunnen worden. De voorbereiding van een harmonisering van de drie decreten vormt daarbij volgend jaar een belangrijke opdracht voor mij.

De praktijk toont aan dat een betere afstemming van zowel het inburgerings- als diversiteitsbeleid mogelijk is. Het Atlas-project van de integratiedienst in Antwerpen, dat ik ondersteun met experimentele projectsubsidies, illustreert dit goed. Het doel is de realisatie van een professioneel centraal loket vanaf 2006 gericht op alle Antwerpenaren, nieuw of oud, ongeacht hun herkomst. Hier wil men een klantvriendelijke stedelijke dienstverlening verwezenlijken rond de kansen en problemen van diversiteit voor éénieder in de stad.

In afwachting van de harmonisering van de decreten, wordt de werking van de integratiesector geregeld door het decreet inzake het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden van 28 april 1998. Zowel voor de integratiediensten als voor de integratiecentra zijn 2005 en 2006 scharnierjaren, omdat er van hen wordt verwacht dat zij als partner van de Vlaamse overheid hun werking afstemmen op de doelstellingen van het nieuwe Vlaamse beleid.

Met het Vlaams Minderhedencentrum, dat de vorige jaren vooral als ondersteuningscentrum werkte voor de integratiecentra en integratiediensten, werd in de loop van 2005 een addendum bij de overeenkomst 2001-2006 gevoegd, waarin o.a. bepaald wordt dat zij ook zullen instaan voor de ondersteuning van de onthaalbureaus. Daarnaast wordt in deze overeenkomst bepaald hoe en op welke terreinen het Vlaams Minderhedencentrum de sector moet ondersteunen in de aanpassing van hun werking aan de nieuwe beleidsaccenten o.a. door het inventariseren van knelpunten, relevante werkmodellen en instrumenten ontwikkelen en het organiseren van vorming met betrekking tot 'het leefbaar samenleven in diversiteit', participatie, toegankelijkheid en het lokaal beleid. Eén van de concrete realisaties die volgens de overeenkomst voorzien wordt in 2006 is een brochure 'lokaal diversiteitsbeleid', die gemeentebesturen mogelijkheden zal bieden om in hun beleid (pro-)actief te kunnen inspelen op de bestaande diversiteit binnen hun bevolking.

De huidige overeenkomsten met de meeste integratiediensten liepen van 2003 tot en met 2005. Dit betekent dat er nieuwe beleidsplannen 2006-2008 moesten worden ingediend bij de administratie tegen juni 2005. Op basis van deze planning werden nieuwe overeenkomsten opgemaakt. Voor de nieuwe gemeentelijke beleidsplannen van de integratiediensten heb ik een lijst van prioritaire actiedomeinen opgesteld. Bij het opstellen van deze lijst heb ik me onder meer gebaseerd op de bevindingen uit een grote consultatieronde, die ik met alle integratiediensten heb gehouden.

De huidige overeenkomsten tussen de Vlaamse Regering en de 6 provinciale en 2 lokale integratiecentra lopen van 2003 tot 2008. In het najaar van 2005 zullen deze overeenkomsten worden aangepast aan de nieuwe beleidsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen.

In het kader van de aanpassingen van de overeenkomsten hebben de integratiecentra (de 6 provinciale en de 2 lokale integratiecentra, gecoördineerd door het Vlaams Minderhedencentrum) een gemeenschappelijk doelstellingenkader opgemaakt voor de komende drie jaar.

De individuele centra konden dit doelstellingenkader gebruiken als leidraad voor de individuele planning van elk centrum, maar ook bijkomende of andere doelstellingen formuleren, al naargelang de specifieke context waarbinnen ze zich bevinden en de prioriteiten die hen door actoren op het terrein in hun respectievelijke regio werden aangekaart.

Het Vlaams minderhedencentrum maakte op basis van de realisaties van de integratiecentra van de voorbije drie jaar een staalkaart van projecten die binnen de integratiecentra de voorbije drie jaar tot ontwikkeling zijn gebracht en die in vele gevallen tot een aanbod geleid hebben dat in de volgende jaren verder verfijnd zal worden en kan overgedragen worden aan andere voorzieningen. Eén van de uitdagingen voor de komende jaren is deze veelheid aan kennis en ervaring zowel intern binnen de sector als extern naar de gebruikers toe verder te ontsluiten. Aan het ontwikkelen van een (overdraagbaar) aanbod (op maat) gaat meestal een heel proces vooraf: sensibiliseren van allerhande actoren, netwerking, basiswerk met Vlamingen van diverse herkomst, voeling houden met allerlei samenlevingsinitiatieven, studie- en onderzoekswerk, beleidsopvolging, ad hoc samenwerking enz. De centra gaan daarbij steeds concrete contexten opzoeken waarin ze in overleg met betrokkenen tot een duidelijke probleemstelling komen. Vanaf hier wordt resultaatgericht, veelal op een projectmatige wijze, gezocht naar ondersteuningsmogelijkheden met het oog op structurele verandering. Deze processen dragen bij tot kennisverhoging en competentieversterking, zowel bij individuen, groepen, gemeenschappen als bij voorzieningen, organisaties en besturen.

2.4 Het versterken van de sociale cohesie en het bestrijden en voorkomen van overlast

2.4.1 Versterken van de sociale cohesie

Het leefbaar samenleven in diversiteit is in het belang van éénieder en dus ook een verantwoordelijkheid van elke Vlaming. Het gedeeld burgerschap binnen onze samenleving moet worden versterkt. De aanwezigheid van talrijke mensen met een diverse achtergrond betekent niet alleen een verrijking voor de Vlaamse samenleving, ze leidt ook in verschillende contexten en binnen de verschillende levensdomeinen tot wrevel en klachten. Deze klachten dienen serieus genomen te worden, zoniet leiden ze tot verzuring, isolement en soms zelfs tot conflicten. Samenlevingsproblemen die de sociale samenhang op de proef stellen, moeten worden benoemd en aangepakt en dit op zowat alle beleidsdomeinen en ten behoeve van alle burgers ongeacht hun herkomst. Bij het managen van diversiteit vormt de huidige integratiesector een belangrijke schakel voor het beheer van de bestaande diversiteit in de Vlaamse samenleving en dit ten aanzien van alle burgers.

In 2005-2006 zal hierover het experimenteel project “Richtingwijzer sociale cohesie in een interculturele context” door het Vlaams Minderhedencentrum worden uitgevoerd. De

Richtingwijzer komt tot stand in een gezamenlijk proces met een aantal lokale partners zoals lokale besturen, maatschappelijke voorzieningen, middenveldorganisaties,... Het project behelst verschillende initiatieven zoals projecten voor een leefbare buurt, projecten rond het gebruik van de publieke ruimten (pleinen, parken, straten) en openbare gebouwen (bv. zwembaden), projecten die bruggen slaan tussen verschillende leefwerelden, partnerschappen in het jeugdwerk, ...

De eerste verantwoordelijken voor het detecteren en beheersen van samenlevingsproblemen zijn de lokale besturen. Zij staan het dichtst bij de burger en weten het best wat er leeft bij de mensen. In dat kader zullen de lokale besturen, via de integratiediensten, de knelpunten rond het al dan niet leefbaar samenleven in diversiteit, zowel receptief als pro-actief, verzamelen en registreren. Op basis van een analyse van de vastgestelde knelpunten zullen concrete voorstellen worden opgesteld om deze problemen aan te pakken en te remediëren.

Het is de bedoeling dat deze voorstellen tot stand komen in overleg met individuen, verenigingen, organisaties of diensten. Daarmee wordt het leefbaar samenleven in diversiteit een verantwoordelijkheid van éénieder. Daarnaast zullen de gemeentelijke integratiediensten contacten en netwerken uitbouwen met diverse actoren. Ook zullen ze relevante aanspreekpunten identificeren afhankelijk van het thema/probleem dat aan de orde is.

Het is ook van belang dat onder meer de overheid voorziet in een instrumentarium dat knelpunten en klachten van zowel autochtone als allochtone Vlamingen detecteert, hierin bemiddelt én actief op zoek gaat naar oplossingen ervoor. In dat kader zullen de integratiecentra bestaande of nieuwe klachtenprocedures aanspreken of stimuleren om tot een betere registratie en bemiddeling te komen omtrent het leefbaar samenleven in diversiteit, en dit binnen de diverse beleidsdomeinen. De integratiecentra zullen samenwerkingsverbanden en projecten opzetten met andere actoren (o.m. gemeentelijke integratiediensten, ombudsdiensten, parketten, ...) om te voorzien in detectie, preventie, bemiddeling en bestrijding van conflicten, die te maken hebben met het leefbaar samenleven in diversiteit. In de aangepaste overeenkomsten met de integratiecentra zal opgenomen worden dat ze daartoe een concreet aanbod zullen ontwikkelen, in de eerste plaats ten behoeve van lokale besturen.

Het uiteindelijke doel is dat de lokale besturen in samenwerkingsverbanden met relevante actoren de verantwoordelijkheid opnemen om op hun grondgebied de conflictsituaties die ontstaan door diversiteit op een efficiënte en kwalitatieve wijze te signaleren, op te volgen en deze trachten te remediëren door bemiddeling en afstemming met andere gemeentelijke diensten en betrokken partners.

Naast een effectieve klachtenbehandeling zullen integratiecentra ook reële problemen en taboes met betrekking tot het leefbaar samenleven in en het omgaan met diversiteit maatschappelijk bespreekbaar maken. Problemen dienen immers eerst benoemd te worden, alvorens er naar oplossingen gezocht kan worden. Zowel specifieke problemen rond bijvoorbeeld gezinshereniging en –vorming als rond racisme, discriminatie en negatieve wederzijdse beeldvorming van allochtone en autochtone Vlamingen vergen onze aandacht. Omtrent al deze samenlevingsproblemen mogen geen taboes meer gehanteerd worden. Integendeel, verantwoordelijkheid dient opgenomen te worden in het belang van zowel de samenleving in haar geheel als van haar individuele burgers. Hiertoe zullen integratiecentra een aanbod ontwikkelen om zelf of samen met andere relevante partners problemen of taboes rond diversiteit zichtbaarder te maken en maatschappelijk bespreekbaar te maken. Bij de

ontwikkeling van dit aanbod zal rekening worden gehouden met het aanbod ontwikkeld door de Regionale Instituten voor het maatschappelijk Opbouwwerk.

2.4.2 Het leefbaar samenleven in diversiteit: een verantwoordelijkheid van éénieder

Het managen van diversiteit is een verantwoordelijkheid van elke individuele burger, organisatie en instelling in de Vlaamse samenleving. Dit vergt dan ook extra inspanningen van de Vlaamse overheid. In dat kader is een nieuwe basisallocatie gecreëerd uitsluitend gewijd aan het managen van diversiteit.

Met deze vernieuwde inspanningen moeten samenlevingsproblemen en overlastfenomenen, die de sociale verbondenheid bedreigen en ondermijnen, gesignaleerd, aangepakt en geredieerd worden. Het bevorderen van het leefbaar samenleven kan worden ondersteund daar waar moeilijke omstandigheden zich dreigen te vertalen in interculturele spanningen en conflicten (bvb. in de achtergestelde wijken in de grootsteden). Met deze middelen wens ik concreet op het terrein, via efficiënte samenwerkingsverbanden de onderlinge contacten in de samenleving trachten te optimaliseren, het toenaderingsproces tussen 'zij' en 'wij' te bevorderen om zo een bijdrage te leveren tot het oplossen van mogelijke maatschappelijke conflictsituaties en aan het tegengaan van de verzuring in de samenleving. Via deze middelen wil ik een impuls toedienen aan éénieder die zijn verantwoordelijkheid wil opnemen in het kader van het leefbaar samenleven in diversiteit, door welomschreven resultaatsgerichte projecten van beperkte duur te stimuleren.

2.5 Empowerment

Om de allochtone Vlamingen en het verenigingsleven meer bij het diversiteitsbeleid te betrekken, zal in 2005-2006 het Forum voor Etnisch-Culturele Minderheden, samen met een aantal federaties een experimenteel project uitvoeren met als titel: "belangenbehartiging en beleidsopvolging". Dit project heeft tot doel het actief burgerschap van personen van diverse herkomst te versterken via een duidelijk proces van doorstroming van visies en standpunten vanuit de basis van het verenigingsleven via de federaties naar het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden met als eindpunt concrete standpunten en beleidsaanbevelingen te formuleren.

Doorheen regelmatige bijeenkomsten binnen het verenigingsleven worden leden geïnformeerd, gesensibiliseerd (bvb. rond gender-verhoudingen). Er wordt gediscussieerd over actuele thema's en taboe-thema's (bvb. huwelijksmigratie en overlastfenomenen). De leden worden bewust gemaakt van de eigen actieve rol die ze kunnen spelen (als ouder van schoolgaande kinderen, als werkzoekende of werknemer, als buur, ...) en ze worden gestimuleerd tot het opnemen van verantwoordelijkheid en verantwoordelijke functies (bvb. in de ouderraad, in het wijkcomité, ...). Het verenigingsleven wordt zodoende gestimuleerd en gesensibiliseerd om mee verantwoordelijkheid op te nemen voor een succesvolle emancipatie en participatie in het kader van het samenleven in diversiteit. Het uiteindelijke doel is dat de leden zelf concrete standpunten en beleidsaanbevelingen formuleren waarin ze telkens nagaan welke rol zij zelf kunnen spelen in de verbetering van de eigen situatie van zowel henzelf als individu als voor de Vlaamse samenleving in zijn geheel.

2.6 De trekkende bevolkingsgroepen

De realisatie van voldoende en degelijke legale woonwagenterreinen is een belangrijke doelstelling voor de Vlaamse Regering. Dit gebeurt in samenspraak en na overleg met de lokale en provinciale overheden. Een eerste aanzet hiertoe werd gegeven door de Vlaamse Woonwagencentrale. Er werd een inventaris opgesteld van de huidige actoren op federaal, Vlaams, provinciaal en lokaal niveau die een rol spelen in het beleid rond woonwagenterreinen. Op basis hiervan zal nagegaan worden op welke manier het Vlaams beleid ten aanzien van deze doelgroep op een meer efficiënte manier kan ingevuld worden zodat de maatschappelijke woonsituatie en de integratie van de trekkende bevolkingsgroepen verbeteren.

De principiële erkenning van de woonwagen als volwaardige woonvorm kreeg in 2004 een vertaling in het decreet betreffende de Vlaamse Wooncode. De definitie van de woonwagen werd opgenomen in de Vlaamse Wooncode en 'het verbeteren van de woonsituatie van de bewoners van woonwagens' werd als een van de doelstellingen van het Vlaams woonbeleid toegevoegd. Binnen de Vlaamse Woonwagencentrale werd een eerste aanzet gegeven in verband met mogelijke initiatieven die kunnen voortvloeien uit de formele erkenning van wonen in een woonwagen.

In afwachting van de realisatie van voldoende doortreksterreinen, heb ik in de zomer van 2005 de provincies en gemeenten via een omzendbrief aangespoord om pleisterplaatsen te voorzien, waar doortrekkende woonwagenbewoners voor een beperkte periode van enkele weken met hun wagens zouden kunnen staan. Ik zal in opvolging hiervan een rondvraag organiseren bij de gemeenten om informatie te verzamelen over woonwagenbewoners die in 2005 tijdelijk in Vlaamse gemeenten verbleven. Op deze manier hoop ik relevante informatie te verzamelen zodat het ondersteuningsbeleid naar lokale besturen toe, verder kan worden verfijnd.

2.7 Het beleid ten aanzien van mensen zonder wettig verblijfsstatuut

Het decreet betreffende het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden van 28 april 1998 omvat een spoor opvangbeleid dat gericht is op de opvang en oriëntering van die mensen zonder wettig verblijf die wegens hun noodsituatie opvang en bijstand vragen. De opdracht van de integratiesector is in essentie inclusief en ondersteunend. Dit wil zeggen dat de sector binnen het opvangbeleid de taak heeft de bevoegde reguliere diensten en instellingen te sensibiliseren en te stimuleren om de bestaande regelgevingen rond mensen zonder wettig verblijf toe te passen.

De notie opvang houdt in dat de noodzakelijke rechten van mensen zonder wettig verblijf die wegens hun noodsituatie opvang of bijstand vragen, gevrijwaard dienen te worden. In de context van een lokaal opvangbeleid gaat het meer bepaald om het recht op dringende medische hulp en het recht op onderwijs voor (niet-begeleide) kinderen zonder wettig verblijf. Om deze gewaarborgde rechten te kunnen effectueren zal de sector deze regelgevingen beter en correct bekend maken bij de lokale besturen, reguliere diensten, instellingen en betrokken partners zodat ze daarin hun verantwoordelijkheid kunnen opnemen.

De notie 'oriëntering' geeft aan dat het begeleiden van mensen zonder wettig verblijf gekoppeld moet worden aan het uitwerken van een zinvol toekomstperspectief. Een eerste

bijsturing in dit kader betreft het sterker beklemtonen van de complementariteit van het Vlaamse opvangbeleid aan het federale migratiebeleid, zodat het Vlaams beleid geenszins indruist tegen het beleid gevoerd door de federale overheid. Een complementair Vlaams beleid gericht op het effectueren van de noodzakelijke rechten van mensen zonder wettig verblijf is ook effectiever wanneer ze gelijktijdig een oriënteringsbeleid (vb. informatie- en aanmoedigingsbeleid) voert op het vlak van terugkeer en/of migratie. Anders gezegd, mensen zonder wettig verblijf dienen geïnformeerd te worden over de bestaande terugkeerprogramma's. Het verder expliciteren van terugkeer in een degelijk uitgewerkt oriënteringsaanbod als onderdeel van een remigratiebeleid in zijn meervoudige aanpak wordt een opdracht en aandachtspunt voor de sector.

Ter ondersteuning van dit beleid heb ik een protocol afgesloten met de Vlaamse minister van Welzijn, waarin bepaald wordt dat er een instrumentarium zal worden ontwikkeld voor mensen zonder wettig verblijf (zowel volwassenen als minderjarigen) die wegens hun noodsituatie om opvang of bijstand vragen, door hun afdwingbare rechten te waarborgen, gekoppeld aan een begeleiding bij de voorbereiding van de terugkeer naar hetzij het land van herkomst, hetzij een derde land. Hiertoe zullen het Algemeen Welzijnswerk samen met het Vlaams Minderhedencentrum de opdracht krijgen om een regeling uit te werken.

3. Het samenleven in diversiteit

Het inburgerings- en diversiteitsbeleid kan maar slagen wanneer het een gecoördineerd en inclusief beleid is. "Inclusief beleid" verwijst naar de integrale aanpak waarbij binnen andere beleidsdomeinen de nodige aandacht aan diversiteit wordt geschonken. Mijn collega's in de Vlaamse Regering dragen dus bij aan de realisatie van het leefbaar samenleven in diversiteit. Binnen de regeringsploeg ben ik als coördinerend minister belast met de coördinatie van de verschillende beleidsspecifieke maatregelen.

3.1 Onderwijs

Onderwijs is de hefboom bij uitstek om de samenleving van vandaag en morgen voor te bereiden op het samenleven in diversiteit. Het Vlaamse Onderwijs behoort tot het beste ter wereld maar de onderwijskansen en -resultaten worden sterk beïnvloed door het sociaal milieu en de al dan niet vreemde herkomst. Ook de invloed van de thuistaal speelt in Vlaanderen heel sterk.

Het is echter de maatschappelijke plicht van de overheid om de verschillende talenten van alle jongeren aan te boren en aldus de dualisering binnen de samenleving tegen te gaan. In dat kader zullen de integratiecentra de onderwijssector ondersteunen in het bevorderen van de gelijke onderwijsparticipatie en in het leren omgaan met diversiteit. In de nieuwe overeenkomsten met de sector zal de nodige aandacht gaan naar interculturaliseringsprocessen binnen onderwijs, zoals het uitwerken van methodieken om de doorstroming naar het hoger onderwijs én de arbeidsmarkt te bevorderen, het wegwerken van taalachterstand, het versterken van de essentiële aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt, het verhogen van ouderparticipatie, enz.

Rekening houdend met de toenemende vraag naar islamleerkrachten, zal de Vlaamse minister van Onderwijs in het komende academiejaar nagaan in welke mate een dergelijke opleiding aan (andere) Vlaamse hogescholen kan worden opgestart.

De Koning Boudewijnstichting (KBS) heeft op het einde van het vorige academiejaar een ronde-tafelconferentie georganiseerd over de opleiding van imams. Daarbij werd een analyse gemaakt van de huidige situatie inzake de opleiding van bedienaars van erediensten en zijn de nodige afspraken gemaakt over de vragen waarop eerst een antwoord dient bekomen te worden, alvorens men werk kan maken van een volwaardige opleiding voor imams in Vlaanderen.

3.2 Tewerkstelling en ondernemen

Ondanks de bestaande initiatieven rond tewerkstelling van de Vlaamse minister bevoegd voor tewerkstelling, blijft het hoge aantal allochtone werklozen een feit. De sector kan hierin een stimulerende en ondersteunende rol spelen met betrekking tot de vele initiatieven rond tewerkstelling die niet altijd leiden tot een hoger aantal allochtone werkenden. Daarnaast zullen de lokale besturen via de gemeentelijke integratiediensten (en de integratiecentra) de noodzakelijke aandacht schenken aan een zo divers mogelijk personeelsbestand dat een betere afspiegeling van hun beroepsbevolking vormt.

Verder is het belangrijk de arbeidsmarkt ruimer te zien dan enkel het werken in dienstverband. Ook het zelfstandig ondernemerschap biedt opportuniteiten en kan een uitweg bieden uit de werkloosheid. Uit diverse studies blijkt echter nog steeds dat de participatiegraad aan vorming en opleiding van zelfstandige ondernemers substantieel lager ligt bij de allochtone Vlaming dan bij de autochtone Vlaming. Samen met de Vlaamse minister van Ondernemen en de Vlaamse minister van Tewerkstelling zal ik bekijken hoe we een kader kunnen scheppen voor een betere kwalitatieve vooropleiding, opleiding en begeleiding van starters, ook in de kansengroepen. We willen immers het verschil maken voor een belangrijke groep mensen die niet bij de pakken blijft zitten maar door middel van een aangepast opleidingstraject zijn/haar toekomst in eigen handen neemt.

3.3 Welzijn

In het kader van samenleven in diversiteit zie ik de samenlevingsopbouw als een belangrijke partner in een streven naar het verbeteren van de sociale cohesie. Ik word hierbij bijgetreden door mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Zo hebben we een protocol afgesloten om een goede afstemming en uitvoering te realiseren van de krachtlijnen van het regeerakkoord en de beleidsnota's Inburgering en Welzijn. We zullen namelijk regelmatig overleggen hoe deze sectoren, met name de integratiesector en het maatschappelijk opbouwwerk, elkaar zouden kunnen versterken. Vooral het verhogen van de leefbaarheid, het samenleven in diversiteit en de ondersteuning van het buurtwerk, komen daarbij aan bod. Daarnaast zullen we ook samen werken aan het beleid ten aanzien van mensen zonder wettig verblijf (cf. supra).

4. De samenwerking met andere beleidsniveaus

4.1 De federale overheid

De federale overheid onderneemt soms initiatieven (zoals de interculturele dialoog of het federaal actieplan racismebestrijding) die ook met het ‘onthaal en de integratie van inwijkelingen’ te maken hebben. Ook welbepaalde federale (vb. Impulsfonds voor het Migrantenbeleid) of Europese fondsen (vb. Vluchtelingenfonds en binnenkort ook het Integratiefonds) zijn uitdrukkelijk bedoeld voor de ondersteuning van het vreemdelingenbeleid én het integratiebeleid.

Ik ben de mening toegedaan dat welbepaalde beleidsmaatregelen (vb. opvang van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen) best op basis van duidelijke taakafspraken tussen de Vlaamse en de federale overheid tot stand komen. De interministeriële conferentie (IMC) is het orgaan waar transparante afspraken kunnen gemaakt worden over het betrekken van de regionale overheden bij federale initiatieven, de verdeling van federale of Europese fondsen of over het afsluiten van samenwerkingsprotocols. In 2006 zullen verdere inspanningen worden geleverd om dit overlegorgaan aan te wenden als één van de instrumenten.

4.2 Internationaal

De globalisering, migratiestromen en een bevolking samengesteld uit mensen met verschillende herkomst, zijn niet alleen aangelegenheden waarmee Vlaanderen te maken heeft. Daarom dienen we op Europees en internationaal vlak samen te werken. We trachten de aanwezigheid van de Vlaamse Gemeenschap op internationaal vlak te bestendigen. Binnen de geëigende organen inzake samenleven in diversiteit, integratie en immigratie (Comité voor Migratie en Roma's binnen de Raad van Europa, Europese Commissie voor Migratie, Europese overlegstructuren, relevante commissies van de Verenigde Naties, ...) wordt het Vlaams inburgerings- en diversiteitsbeleid aangekaart en toegelicht.

Er wordt nauw contact gehouden met de Vlaamse delegatie bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie en er wordt regelmatig deelgenomen aan coördinatievergaderingen met betrekking tot de samenwerking inzake justitiële en binnenlandse aangelegenheden en immigratie en integratie.

Zo werd in samenwerking met onder meer de federale overheid een werkbezoek georganiseerd voor de “VN-Expertenwerkgroep voor bevolkingen van Afrikaanse afkomst” binnen het kader van de Commissie voor Mensenrechten. De Expertenwerkgroep was op zoek naar de beste praktijken die in België worden gehanteerd inzake racisme en discriminatie ten aanzien van mensen van Afrikaanse herkomst. De Expertengroep werd ontvangen door mij en vertegenwoordigers van mijn Vlaamse collega's en door leden van mijn administratie, waarbij de beste Vlaamse praktijken werden toegelicht.

In het kader van het uitwisselen van informatie en het delen van kennis met collega's uit de buurlanden, heb ik in 2005 in Maastricht deelgenomen aan een rondetafelgesprek rond migratie en integratie. De gesprekken hadden betrekking op migratie als een globaal fenomeen en als een onvermijdelijk onderwerp in Europese context.

Tenslotte heeft mijn administratie een werkbezoek aan Québec ondernomen. Het doel van het bezoek was om op zoek te gaan naar beste praktijken inzake immigratie en integratie van nieuwkomers in Québec.

Ook in 2006 zal het internationaal gebeuren van nabij worden opgevolgd.

Marino Keulen,
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur,
Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

Bijlage: overzicht resoluties en moties in het parlementaire jaar 2004-2005

Beleidsnota Inburgering 2004-2009. Met redenen omklede motie van de heer Sven Gatz, mevrouw Cathy Berx en de heren Bart De Wever, Herman Lauwers en Chokri Mahassine Stuk 84 (2004-2005) - Nr. 5

In welke mate er aan deze aanbevelingen gevolg is of zal worden gegeven, blijkt uit de beleidsbrief 2006.